

HATODIK FEJEZET

*M. Champagnat megalapítja Mária Kistestvérei Rendjét. Első tanítványainak hivatása.
Szabályokat fektet le számukra, ami szerint élnek.*

A szent szolgálat munkái, és az üdvösség gyümölcsei mellett, melyeket a lelkekben művelt, M. Champagnat nem vesztette szem elől a Testvérek alapításának tervét. Mindenütt foglalkoztatta őt ez a gondolat, még azon elfoglaltságai között is, melyek leginkább igénybe vették őt: útjai alatt; a vidéken élő embereknél tett látogatásai közepette is, akiket teljes tudatlanságban talált; a gyermekeknek tartott hittanórák közben, imáiban, s még az oltárnál, a szentmise hatalmas áldozata közben is. Istennel való beszélgetései során folyton Neki ajánlotta e tervet; gyakran ezt mondta: „Íme, itt vagyok, Uram, hogy megtegyem szent akaratomat”¹. Máskor, mivel attól félt, hogy illúzió áldozata, így kiáltott fel: „Istenem, ha nem tőled való, és ha ez a terv nem válik a te dicsőségedre és a lelkek üdvére, távoztasd el tőlem ezt a gondolatot.”² Ezek a bizonytalanságok, melyek nem fakadtak másból, mint mélységes alázatából, mégsem akadályozták meg abban, hogy tervének végrehajtását előkészítse, és Lavallában töltött első napjától fogva,³ kiszemelt egy fiatalembert, akiből annak a Társaságnak első tagja válhat, melyet megalapítani szándékozott. Ezzel a fiatalember, aki éjszaka jött érte, hogy egy beteget meggyóntasson, M. Champagnat alkalmat talált arra, hogy Istenről, a földi dolgok hiábavalóságáról beszéljen neki, hogy az erények útja felé vezesse őt, és hogy arról érdeklődjön, milyen életállapotra készül. Feleleteivel, a benne élő jó érzésektől annyira elégedett volt, hogy már másnap elment, hogy felkeresse otthonában,⁴ és elvitte neki a *Keresztények Kézikönyvét*.⁵ Mivel Jean-Marie Granjon (így hívták a fiatalembert) nem akarta elfogadni azt, azzal az indokkal, hogy nem tud olvasni: „Fogadja csak el akkor is, mondta neki M. Champagnat, jó lesz arra, hogy olvasni tanuljon, és ha akarja, én magam fogom megtanítani önt.” Nem sokkal ezután arra kérte, hogy költözzön Lavalla faluba, hogy gyakran találkozhatson vele, és rendszeresebben taníthassa őt. Jean-Marie Granjon eljött tehát, és a templom mellett telepedett le, és nemcsak írni és olvasni tanult meg M. Champagnat segítségével, hanem az egész plébánia előtt a jámborság és az erény példaképe lett.

Így álltak a dolgok akkor, amikor egy esemény, melyet bizonyára a Gondviselés rendezett így, M. Champagnat kétségeit elhatározásra készítette, és arra az elhatározásra juttatta, hogy

¹ Zsolt. 39,3; Zsid 10,9.

² Eljutott arra a morális bizonyosságra, hogy a Testvérek Társaságát meg kell alapítani, és 1837-ben való lemondásakor (OME, doc. 152, 339. old.) visszaemlékezett arra, hogy a többi majdani maristától kapta a küldetést arra, hogy vállalja el a Marista Testvérek ágát.

³ A szerző másod ízben beszél „az első napról” (Vö. a 4. fejezet 22. jegyzete).

⁴ Bourdin Atya ezt mondja erről: „Október első vasárnapján Jean-Marie Testvér – nagyon bölcsen – eljött érte, hogy a (Lavallához tartozó) Rive tanyájára egy beteghez hívja, ott ismerkedtek meg.” (OME, doc. 166 [1]. 437. old.) Valamint LPC 2, 300. old.

⁵ Az Újszövetséget, a Zsoltárokat, Krisztus Követését, és néhány imát, köztük a Szent Szűz imaóráját tartalmazó gyűjteményes kötet.

haladéktalanul a Testvérek Rendjével kezdjen foglalkozni. Egy napon az egyik tanyára hívták őt, hogy meggyóntasson egy beteg gyermeket,⁶ és szokása szerint azonnal útnak is indult. Mielőtt meggyóntatta volna a gyermeket, kérdéseket tett fel neki, hogy lássa, vajon tudja-e, milyen állapotban kell lenni a szentség felvételéhez; nem kis meglepetésére látta, hogy a gyermek a hit legfőbb misztériumait sem ismeri, és még azt sem tudta, hogy van Isten. A szomorúságtól lesújtva, hogy egy tizenkét éves⁷ gyermek ennyire tudatlan, és megrémülve attól, hogy ebben az állapotban hal meg, leült mellé, hogy az üdvösség legfőbb misztériumaira és legfontosabb igazságaira megtanítsa őt. Két órán át tanította, vagy gyóntatta, és a legszükségesebb dolgokat is csak nagy nehézségek árán tudta megtanítani vele, mert a gyermek annyira rosszul volt, hogy alig értette, amit mondtak neki. Miután meggyóntatta, és többször felindította benne Isten szeretetének megvallását és a bűnbánatot, hogy felkészüljön a halálra, elment, hogy ellásson egy másik beteget, aki a szomszédban lakott. Amikor onnan kijött, megkérdezte, hogy van a gyermek: „Meghalt, egy pillanattal azután, hogy elment tőle”, válaszolták sírva a szülei. Lelkében ekkor az öröm érzése - hogy olyan jókor volt ott -, az iszonyat érzésével keveredik, mivel ez a szegény gyermek óriási veszélyben volt, és talán a pokol kapuitól mentette meg őt. Hazatérve ezek az érzések járják át, és ezt mondogatja magában: „Mily sok gyermek van nap mint nap ugyanilyen helyzetben, és éppígy a romlás felé tartanak, mert nincs senki, aki a hit igazságaira tanítaná őket!” S a Testvérek Társaságának gondolata, melynek célja az, hogy ily nagy bajokat megelőzzön azáltal, hogy a gyermekeknek keresztény nevelést nyújt, oly nagy erővel tör rá, hogy megkeresi Jean-Marie Granjont, és elmondja neki terveit. Miután elmagyarázta neki mindazt a jót, amit a szóban forgó Rend tehetne, megkérdezi tőle, hogy szívesen tartozna-e oda, és szívesen szentelné-e magát a gyermekek nevelésének. A fiatalember, aki mélységes figyelemmel hallgatta őt, így válaszol: „Kezébe helyezem magam; tegyen velem, amit csak akar. Végtelenül boldognak tekinteném magam, ha erőimet, egészségemet, és egész életemet a kisgyermek keresztény nevelésének szentelhetem, ha ön erre képesnek tart engem.” M. Champagnat, akit elbűvölt ez az épületes válasz, így szól hozzá: „Bátorság! Isten megáldja önt, és a Szent Szűz társakat vezet majd ön mellé.” Az ígéret megvalósulása nem sokáig váratott magára, és a következő hét szombatján⁸ egy gyermek jött, hogy felajánlja, hogy osztozik hivatásában.

Jean-Baptiste Audras,⁹ ez az ártatlan és angyali tisztaságú gyermek, egy napon a *Pensez-y Bien* könyvecskére * bukkan, és elolvassa; szinte falja. Ez az olvasmány könnyeket csal a szemébe, és arra az elhatározásra vezet, hogy bármibe kerül is, megmenti lelkét. Ebben az állapotban borul térdre, és Istentől kérdezi, mit kell tennie, hogy tökéletesen szolgálja őt, és elszántan kel fel: elhagyja a világot, és belép a Keresztény Iskolatestvérek Rendjébe. Tervét,

⁶ Jean-Baptiste Montagne Bessaton túl, Palais tanyáján lakott (OM 4, 220. old.).

⁷ François testvér egy előadásban egy haldokló fiatalra utal, akinek halála felszítja Champagnat Atya buzgalmát, de ő 17 évesnek mondja a fiataalt. A serdülő fiú, Jean-Baptiste Montagne, a köztársasági naptár 8 hónapjának 20. napján született (= 1800. május 10-én), és 1816. október 28-án halt meg. Tehát 16 és fél éves (Vö. La Valla katolikus népének Anyakönyve)

⁸ Az 1816. október 28-át követő szombat november 2-ára esett.

⁹ LPC 2, 339-340. old. és BQF, 1-32. old.

* „Gondold meg” - A végső dolgokról szóló imakönyv (a ford. megj.)

miután néhány napig szívében forgatta, feltárja szülei előtt, akik fel sem fogják igazán, és gyermeki felbuzdulásnak tekintik elképzeléseit.¹⁰ Eltelik néhány hónap, és a terve, hogy szerzetessé lesz, csak megerősödött. Egyik vasárnap, kora hajnalban megszökik, Saint-Chamond Szent Péter templomában részt vesz a szentmisén; azután bemutatkozik a Testvéreknél,¹¹ kéri, hogy beszélhessen a vezető Testvérrel, elmondja neki tervét, s arra kéri, hogy segítsen végbevinni azt, és írjon ajánlólevelet a Rendfőnöknek. Az igazgató Testvér, akit meghat ez nagy jó szándék, megerősíti őt jámbor elképzelésében, de rámutat arra, hogy még túl fiatal ahhoz, hogy felvegyék a noviciátusba.¹² Majd arra biztatja, hogy ajánlja Istennek hivatását, és beszélje meg gyóntatójával ezt a fontos ügyet. E jó Testvér szavai csak félig elégítik ki őt. Annak ugyan nagyon megörült, hogy megerősítésre talált elhatározásában, hogy elhagyja a világot, és hogy biztosították arról, hogy felveszik őt a Keresztény Iskolatestvérek Rendjébe; de attól elszomorodott, hogy még egy ideig várakozásra ítélik őt. Engedelmissége azonban, mellyel megtette azt, amit mondtak neki, kiérdemelte számára a kegyelmet, hogy célját korábban elérje, mint gondolta volna. A következő szombaton Champagnat Atyához megy gyónni, feltárja előtte állapotát, azt a lépést, amit szülei tudta nélkül megtett, hogy beléphessen a Testvérek közé, és hogy mit válaszoltak neki. M. Champagnat, miután meghallgatta őt, és megvizsgálta hivatása indítékait, úgy gondolta, megtalálta benne annak az épületnek második alapkövét, melynek felépítését eltervezte. Az első volt ez, mert a későbbiekben látni fogjuk, hogy a másik fiatalember nem tartott ki. Mindamellet, mivel úgy ítélte meg, hogy most nem lenne helyénvaló feltárni gondolata mélységeit a bűnbánó gyermek előtt, megelégedett annyival, hogy bátorítsa őt: tartson ki elhatározásában, hogy szerzetesi útra lép, és buzgó imádságra kérte, hogy megismerhesse Isten rá vonatkozó terveit. Mivel észrevette, hogy a fiatal Audras nagy figyelemmel hallgatta őt, egy pillanatig imádságba mélyedt, hogy megvizsgálja Isten előtt, milyen tanácsot adjon neki. E pillanatban mintha belső hangot hallott volna, mely így szólt: „Én készítettem elő ezt a gyermeket, és elhozom hozzád, hogy alapköve legyen annak a Társaságnak, amit alapítani fogsz.” Ekkor, anélkül, hogy kimutatná, milyen mély hatást tett rá ez a hang, vagy ez az inspiráció, a gyermek felé fordul, és azt javasolja neki, hogy jöjjön, és lakjon együtt Granjonnal; hogy pedig elhatározásra bírja, felajánlja, hogy leckéket ad neki, és segít, hogy szerzetbe lépjen. Jean-Baptiste Audras mindenesetre elmondja szüleinek, mi mindent ajánlottak fel neki; ők semmiféle akadályt nem állítottak elé, mivel a vikárius úr ajánlatát a gyermekük iránti jószág jelének tekintették, és mint eszközt, hogy nem túl nagy költséggel tanítsa őt. M. Champagnat hamarosan minden tervét megismertette új tanítványával, és megkérdezte tőle, érez-e hajlandóságot arra, hogy belépjen az új Rendbe. A fiatal jelölt, akinek egyik legértékesebb tulajdonsága a vezetője iránti teljes engedelmisség volt, így válaszolt neki: „Amióta csak részem van abban a boldogságban, hogy az ön vezetése alatt állok, nem kértem más erényt

¹⁰ A forradalmi naptár tizedik hónapjának 2. napján (1802. június 21-én) született. 14 és fél éves tehát (OM 4, 189. old.)

¹¹ Fesch bíboros Lyont tette központjukká. A környéken iskolákat nyitnak. Így 1806-tól fogva vannak Saint-Chamondban (RLF, 9. old.).

¹² La Vallában, kezdetben semmit nem határoztak meg az életkorra vonatkozóan. Az 1824-es prospektus (OME, doc. 28 [3], 88. old.), mint ahogy az 1837-es Szabályzat 1. fejezetének 4. cikkelye is, a 10. oldalon (AFM 0132.0102) a „tizenöt és harminc év” közötti kort jelöl meg.

Istentől, csak az engedelmességet, és azt a kegyelmet, hogy lemondjak a saját akaratomról, így hát azt tehet velem, amit kíván, csak szerzetes lehessenek.” Szépséges erény! boldog belső állapot ez, ami lelki atyja szívét, és minden szeretetét megnyerte számára; ami kiérdemelte Isten áldását, és a hivatásában való kitartást, amint azt később látni fogjuk.

M. Champagnat, aki látta, hogy e két személyben a legjobb érzések laknak, úgy vélte, elkezdheti művét. De hol találhat megfelelő helyet, ahol két tanítványát elhelyezhetné? Áruba bocsátottak egy kis házat a plébánia közelében.¹³ Habozás nélkül megvette, bár pénze nem volt. Ez a ház két dolog miatt is tökéletesen megfelelt számára: mivel a plébánia mellett volt, ami azzal az előnnyel járt, hogy e fiatal embereket túl nagy fáradtság nélkül vezesse és képezze; és mivel nem került túl sokba. Megszerezte hát, egy kis kerttel és a hozzá tartozó földdel együtt, tizenhatezer frankért, amit kölcsönként, hogy kifizesse. Miután megkötötték a szerződést, maga látott hozzá, hogy a házat helyreállítsa, kitakarítsa, és a legszükségesebb bútorokat elhelyezze benne. Saját kezűleg készített két deszka-ágyat, a két Testvér számára, és egy kis étkezőasztalt. Azután a két tanítványt bevezette ebbe a kis házba, ami Mária Kistestvérei Rendjének bölcsője lett. A szegénység mindenütt megmutatkozott; de a betlehemi istálló, és a názáreti ház is szegény volt, Mária gyermekeinek pedig Édesanyjukra kell hasonlítaniuk, és a szerzetesi életre való születésüktől fogva a szegénység és az alázat bélyegét kell viselniük. A két novícius 1817. január 2-án vette birtokba a házat, ekkor léptek be a közösségbe, s ezáltal ekkor fektették le Mária Kistestvérei Rendjének alapjait.

La Valla Rendjének bölcsője, 1817-ben

Idejük imádsággal, kétkezi munkával, és tanulmányokkal telt. Áhítat-gyakorlatuk kezdetben néhány eléggé rövid imából állt: a reggeli imádságból, a szentmisén való részvételből, és a nap folyamán néhány rövid olvasmányból, melyet a *Keresztény Kézikönyvből*, és az *Arany Könyvből*¹⁴ vettek, valamint a rózsafüzérből, szentségimádásból,¹⁵ és az esti imából. Kétkezi munkájukat a szerszámkészítés jelentette.¹⁶ Az ebből a munkából származó jövedelem elég volt az élelmükre. M. Champagnat, aki gyermekeiként szerette őket, gyakran meglátogatta őket, olykor velük együtt dolgozott, biztatta őket, néhány olvasás és írás órát adott nekik, vezette őket, elmondta nekik nézeteit és azon terveit, melyekkel Isten

¹³ M. Bonner tulajdona volt az, aki székeket készített a templom számára. Ld. a két adás-vételi szerződést, OME, doc. 16 és 17.

¹⁴ Livre d'or, ou Humilité en pratique [Arany könyv, avagy Alázat a gyakorlatban], Dom de St Catherine könyve.

¹⁵ Ezt a templomban végezték, mivel a Testvéreknek csak 1820-tól lett kápolnájuk, mely Champagnat Atya szobája fölött helyezkedett el.

¹⁶ Ekkoriban ez a mesterség az egész vidéken ismert volt. A Gier völgyének, Ondaire völgyének, és Furan völgyének ipari városai el tudták látni a környék vidékének alvállalkozóit. A fémipar látta el őket vasrudakkal, amiből a paraszt-kézművesek szögeket és szerszámokat készítettek. A holt időben ily módon tudtak egy kis pénzt keresni, és nem kellett elmenniük otthonról. Ez a mesterség a közösségi életben is alkalmazható volt. La Valla szinte minden tanyáján volt a szerszámkészítésre alkalmas kő, hasonló ahhoz, mint ami Champagnat Atya La Valla-i szobájában található (Vö. Jean-Paul Bravard, l'Ondaine, vallé du fer, 58. old. Ed. Le Hénaff 1981. Valamint A. Balko, La fabrication des clous, FMS, 1976, No 19, 244. old.)

dicsőségét a lelkek üdvösségét kívánta elnyerni. A két novícius hűségesen követte irányítását; a telet magukban töltötték, békében, buzgóságban, és az erények gyakorlásában. Tavasszal Isten egy újabb testvért küldött nekik. Antoine Couturier¹⁷ jó és áhítatos fiatalember volt, aki semmiféle képzésben nem részesült. Ő kérte, hogy beléphessen az új közösségbe; befogadták, és később ő lett a kiváló és erényes Antoine testvér, aki 1850. március 6-án Ampuis-ben halt meg, miután minden erejét és egészségét a gyermekek nevelésére áldozta, és mindig a rendszeresség, az alázat, az engedelmesség, a türelem és a hivatáshoz való ragaszkodás példaképe volt.

Jean-Baptiste Audras szülei, akik nem ismerték sem M. Champagnat szándékait, sem gyermekük készségét, sürgették, hogy térjen haza;¹⁸ de a jámbor novícius, aki nagyon megerősödött hivatásában, energikusan elutasította ezt, és könyörögve kérte őket, hogy engedjék megmaradni abban az állapotba, amibe belépett, és amelyben oly boldog volt. Ők nem vették tekintetbe kérését, és hogy ne adjanak alkalmat arra, hogy ez még egyszer előfordulhasson, egyik bátyjával küldték el kifejezett parancsukat, hogy térjen haza hozzájuk. Amikor testvére elmondta szülei akaratát, nagyon megdöbbsent; de egy pillanatnyi gondolkodás után M. Champagnatért szaladt, és könnyes szemmel ezt mondta neki: „A testvérem eljött, hogy magával vigyen; de nem akarok vele menni. Kérem, szíveskedjék beszélni a szüleimmel, és rávenni őket, hogy hagyjanak engem békén.” M. Champagnat bátorítja, megnyugtatja őt, s a bátyjához fordul, aki odakint vár. Mosolygósan odamegy hozzá, a nála természetes határozott hangon így szól hozzá: „El akarja hát vinni a testvérét? – Igen, Atya; a szüleim megparancsolták, hogy vigyem őt haza. – Sokkal jobban tenné, ha ahelyett, hogy a szülei nézetét követné, engedélyt kérne arra, hogy ön is idejöhessen. – Mit tenne velem, Uram? – Jó testvért, jó szerzetest. – Ó, Uram, én túl faragatlan¹⁹ vagyok ahhoz, hogy szerzetes legyek, nem vagyok jó másra, mint földműves munkára. – Nahát! Nahát!, ne mondjon oly sok rosszat magáról; már az is jó dolog, ha valaki a földműves munkára jó; jöjjön hozzánk, biztos vagyok benne, hogy tudok önnel valamit kezdeni. – De Atya, én túl rossz vagyok arra, hogy szerzetes legyek. - Nem, nem, ismerem én magát; nem rossz, hanem derék fiú; azt mondom önnek, hogy nem bánja meg, ha idejön, és jót fog cselekedni. – Ettől szinte kedvem támad; de gúnyolódni fognak rajtam, ha megtudják, hogy itt vagyok, és testvér akarok lenni. – Hadd gúnyolódjanak az emberek, amennyit csak akarnak. Isten majd megáldja önt; boldog lesz, megmenti lelkét: más nem is kell önnek. Menjen, mondja meg a jó szüleinek, hogy a testvérével együtt ide akar jönni, és hogy várom önt a héten.” A fiatalember elment a szüleihez, és végül nem volt nehéz rávenni őket, hogy hagyják, hodd kövesse hivatását, amint a testvére is. Néhány nappal ezután²⁰ belépett a noviciátusba, Laurent testvér²¹ néven, a Rendben ő lett a negyedik Testvér. E történet során többször is alkalmunk

¹⁷ Laurent Testvér ezt mondja: „Testvérem, a második, én, a harmadik, Couturier, vagy Antoine testvér, a negyedik” (OME, doc. 167, 453. old.)

¹⁸ 1817 tavaszán.

¹⁹ A szó „bölömbikát” jelent, melynek hangja a bika morgására hasonlít. Már Molière-nél használják a szót, mint a faragatlan, nehézkes jelzőjét.

²⁰ Jean-Claude a tél beálltáig a tanyán dolgozik. Csak 1817. december 24-én írják be a noviciátusba (AFM, Livre des entrées)

²¹ LPC 2, 316-321. old.

nyílik arra, hogy szóljunk róla, és csodáljuk egyszerűségét, mély alázatát, jámborságát, és a gyermekek keresztény nevelése iránti buzgóságát. Testvére, Jean-Baptiste, aki különös áhítattal viseltetett Gonzága Szent Alajos iránt, a Louis Testvér²² nevet vette fel, Granjon pedig a Jean-Marie Testvér nevet. Ez idő tájt vették fel Barthélemi Badard tizenöt-tizenhat éves fiút is a noviciátusba, Barthélemi Testvér²³ néven, akiből kiváló szerzetes lett.

M. Champagnat nem vesztette szem elől a kis Gabriel Rivat-t, akit a hittanórájára hoztak el; az áhítat és intelligencia, amire ebben a gyermekben felfigyelt, arra készítette, hogy különös gonddal foglalkozzon vele. Éppen akkoriban részesítette őt az első szentáldozásában, amikor mi érkeztünk,²⁴ bár még csak tíz éves volt. Felajánlotta a szüleinek, hogy elhelyezi őt a Testvéreknél és taníttatja, és megígérte, hogy ő maga ad neki latin leckéket, mivel születő rendjéhez szerette volna őt kapcsolni. A gyermek tehát eljött a noviciátusba,²⁵ vett néhány latin órát, és Champagnat Atya tanácsára nem sokkal ezután²⁶ François Testvér néven csatlakozott a Rendhez. Édesanyja örömmel látta, hogy ezt a hivatást választja; többször is mondta Champagnat Atyának: „Gyermelem a Szent Szűz, oly sokszor odaadtam és neki szenteltem őt,²⁷ Önre bízom,²⁸ tegyen vele, amit kíván.” A gyermek, aki még túl fiatal volt ahhoz, hogy hivatása dolgát meg tudja ítélni, de akiben tökéletes volt az engedelmesség és a tanulékonyosság, bölcs lelki vezetőjének tanácsaihoz igazodott, akit joggal tekintett Isten rá vonatkozó akarata közvetítőjének; amikor pedig később kifejlődött ítélőképessége, soha eszébe sem jutott az, hogy hivatását újból megvizsgálhatná. Egy napon Tarentaise plébánosa,²⁹ miután a latin tanulmányokra és a papi pályához szükséges iskolákra biztatta őt, s látta, hogy tanácsai semmiféle hatást nem gyakorolnak rá, sőt kifejezetten közömbösen hallgatta azokat, ezt mondta neki: „Miért nem akar latint tanulni, mint ahogy a testvére is?³⁰ – Azért, mert én nem a saját akaratomat teszem, felelte a fiatal Testvér, hanem Istenét, ami számomra az előljárom által nyilvánul meg.” A jó plébános e felelet hallatán elnémult és meglepődött, és egész éjszaka nem tudta kiüzni lelkéből e szavakat. „Nem a saját akaratomat teszem, hanem Istenét.” Másnap reggel ezt mondta Louis testvérnek: „Az ön François Öccse

²² A legelső Testvérek megőrzik a keresztségben kapott nevüket. Vannak, akik másikat választanak: Louis Testvér Gonzága Szent Alajos iránti tiszteletből, François testvér édesanyja, Françoise emlékére.

²³ Barthélemy testvér 1804. április 24-én született. 1818. május 2-án, 14 évesen lép be (LPC 2, 71. old.) Ld. 5 fejezet 13. jegyzetét.

²⁴ 1808. március 12-én, szombaton született, az elsőáldozása pedig 1818. április 19-én volt; 10 éves (Carnet 1 du Frère François, 48. old.). Rendszerint ez 13 éves korban volt. (AFM 146.003).

²⁵ 1818. május 6-án (LPC 2, 226. old.)

²⁶ 1819. szeptember 8. (LPC 2, 226. old.)

²⁷ Különösen is Valfleuryben, Saint-Chamond mellett, amikor Gabriel 5 éves volt. A Notre-Dame-Auxiliatrice-be fogadták őt. (AFM, F. François, Carnet No 1, 48. old.)

²⁸ François testvér egy személyes feljegyzésében írja: „Édesanyám Máriának adott, La Valla templomának Rózsafüzér kápolnájában.” (AFM, Carnet 1, 48. old.)

²⁹ François Préher, aki 1816. májusában érkezett Tarentaise-be, helyreállított egy papi iskolát, ami a Forradalom előtt működött. M. Courbon, általános vikárius, itt végezte kezdeti tanulmányait (LPC 2, 149. old.)

³⁰ Jean-Antoine, François Testvér bátyja, aki 1793 Karácsonyán született, 20 évesen mozgósítják őt, majd pedig szemináriumba lép, és 1823-ban pappá szentelik. Saint-Martin-la-Plaine vikáriusa, 1830-ban La Vallában hal meg, a plébánián, ahova egészségi okok miatt vonult vissza (LPC 2, 224. old.).

miatt nem aludtam az éjszaka, fenséges érzései vannak; ha ezeket megőrzi, ahogy ebben nem is kételkedem, Isten megáldja, és dicsőségére használja fel őt.”

Csodálatra méltó François testvérnek ez a magatartása, és azok, akiknek hozzá hasonlóan részük lehetett abban a boldogságban, hogy szerzetesi hivatásukat fiatalon kapták, nem tehetnek jobbat annál, mint hogy hozzá hasonlóan tesznek, amikor elérkezve a szenvedélyek korára, a sötétség szelleme kétségeket támaszt bennük hivatásukat illetően. Akkor emlékezniük kell arra, hogy egy gyermek, aki elmélyült gondolkodásra még nem volt képes akkor, amikor Isten megadta neki a kegyelmet, hogy korán elhagyja a világot, nem az értelméhez és a gondolkodásához szólt Ő, hanem a szívéhez. Szívét tanulékonyra teszi egy bölcs vezető, egy atya, egy anya, egy barát iránt; megízlelteti vele a jámborságot, a szerzetesi élet felé való vonzódást, és megadja a kegyelmet, hogy rálépjen arra az útra, amit mutatnak neki. A szerzetesi életre való meghívásnak ez a módja irgalmassággal van teli, mert a gyermeket végtelenül sok hibától védi meg, és biztonságba helyezi a világ veszélyeitől, ahol erénye szomorú hajótörést szenvedett volna; mennyivel biztosabb, hogy a saját szellemnek és az emberi indítékoknak semmi része nincs benne. Később azonban, amikor az ítélőképesség kialakult, az ördög egyik legveszélyesebb csapdája az, hogy azt sugallja a fiatalembernek, hogy anélkül lépett szerzetbe, hogy felfogta volna, mit tesz, nem ismervén azokat a kötelezettségeket, melyeket magára vállalt, következésképpen nincs is hivatása. Hamis gondolkodás ez, amit csak az ördög és a szenvedélyek sugallhatnak. Amikor Jézus Krisztus meghívta az apostolokat, akkor nem azt mondta nekik: *Gondolkodjatok, azután kövessetek engem*; hanem csak ennyit: *Kövessetek engem*. Az a kegyelem, ami a szívet megérinti, és a jóra vezet, éppoly kiváló, mint az, ami megvilágosítja a szellemet; a hivatás pedig ugyanúgy Istentől jön, akár a szíven keresztül, az érzések és a vonzalom által vezet, akár a szellem által, vagyis a világosság, a gondolkodás és a megítélés által ragad meg.

Amikor M. Champagnat látta, hogy egyre több tanítványa van, arra gondolt, hogy szerzetesi formát ad életüknek, ami a közösség élet számára megfelelőbb. Mivel nem lehetett mindig velük, s érezte annak szükségét, hogy ne hagyja magukra őket, vezetőt akart adni nekik, aki élükön jár és irányítja őket, hogy betartsák a szabályzatot, azokat pedig, akik áthágják azt, vagy valami más hibát követnek el, figyelmezteti. De hogy engedelmességüket és alázatukat megkönnyítse, úgy akarta, hogy ezt a vezetőt maguk válasszák meg; azt javasolta hát nekik, hogy titkos szavazás útján nevezzék ki. Miután mindegyikük leírta és leadta szavazatát, jelenlétükben kibontotta azokat, és azt nevezte ki vezetőnek, akire a legtöbb szavaztak. A legidősebb, Jean-Marie Testvér kapta a legtöbb szavazatot, s így őt állították vezetőnek. Néhány próbálkozás után egy egyszerű és szerény ruhát is adott nekik,³¹

³¹ Nem reverendáról van itt szó, sem pedig arról a kék habitusról, amit később M. Courville javasolt, hanem egy fekete ruháról. P. Zind Testvér hat fázist különböztet meg ebben, a BI XXI. kötetének 536. oldalán:

1. Kezdetben világi ruha
2. 1818, fekete nadrág, fekete kabát
3. 1824, kék papi felöltő és kék kabát
4. 1827, fekete reverenda; az egyszerű fogadalomkor ezt vászonönnel; az örökfogadalomkor az ébenfa berakásos réz keresztrel egészítik ki
5. 1828, középen összevarrt és tűzött reverenda
6. 1829, a kötött harisnya helyébe posztó harisnya kerül

ami a világiaktól megkülönböztette őket, és ezzel a rendnek külső formát is adott, megismertette azt, és elősegítette a hivatásokat. Ez a ruha³² egy lábközépig érő kék felöltőből, fekete nadrágból, kiskabátból és kerek kalapból állt. A színt azért választották, hogy emlékeztesse a Testvéreket arra, hogy Mária gyermekei, és arra, hogy az ő habitusát és az ő színét viselve, szüntelenül azon kell munkálkodniuk, hogy életük - az ő erényeit követve - az övéhez hasonlóvá váljon.

A kis közösség szabályzatát ekkor módosították, tökéletesítették, és bevezették a szerzetesi élet legfőbb alapelveit. Ébresztő után, ami öt órakor volt, közösségben végezték a reggeli imát, majd fél óra elmélkedés következett; ezután szentmise, a kishórák, a Szent Szűz imaórája és tanulás. Hét órakor reggeli, utána pedig mindegyikük csendben végezte a maga elfoglaltságát, ami többnyire kétkezi munka volt. Délben ebéd, utána pedig szentséglátogatás, és rekreáció, amit mindig közösen végeztek; ennek során csak épületes dolgokról volt lehetett beszélgetni, vagy olyanokról, mely alkalmas volt arra, hogy a Testvéreket a hivatásukhoz szükséges ismeretekre tanítsa. Az esti időszakot, a reggelihez hasonlóan, kétkezi munkára fordították. Hat óra tájban összegyűlt a közösség, hogy elmondja a vesperást, kompletóriumot, matutíniumot, a Szent Szűz zsolozsmájának laudesét, és az olvasót, utána pedig lelki olvasmányt végezzenek. Miután ezeket a gyakorlatokat befejezték, a Testvérek a konyhába mentek vacsorázni, és rekreáció volt, ahogy ebéd után is; ezután elvégezték az esti imát, elolvasták a másnapi elmélkedés tárgyát, kilenc órakor pedig nyugovóra tértek.

Minden pénteken, a csendes ima után, a bűnvallomás gyakorlatát végezték.³³ Elsőként a vezető Testvér vallotta be saját hibáit, majd a többiek, kezdve az idősebbeken, majd a fiatalok.

Imateremként egy kis szoba állt rendelkezésükre, amit kedveltek a Testvérek, hogy összeszedettségüket és áhítatukat elősegítse.³⁴ M. Champagnat saját maga alakította ki, ő is festette ki, és elhelyezett benne egy kis oltárt; mivel azonban a közösség nagyon szegény volt, és ennek az oltárnak a díszítésére semmiféle áldozatot nem tudtak hozni, a plébániatemplomból kölcsönözték a szükséges tárgyakat. A Testvérek itt, ez előtt az oltár előtt, és Mária lábainál végezték minden jámborsági gyakorlatukat, lelki olvasmányaikat, bűnvallomásukat, itt kapták meg a Rend habitusát, később pedig itt írták alá, térden állva, első ígéretüket.³⁵

Először az igazgató Testvér kezdte az imák recitálást és ő végezte az felolvasásokat; majd a Testvérek, egymás után, a rangidő sorrendjében. Az asztali felolvasást szintén felváltva végezték, mindegyikük a maga hetén, és ő készítette el az ételt. Ez az étel gyorsan kész volt: a közösség hétköznapi étel leves, tejféle, és zöldségek voltak, italuk víz volt. Ennek az egyszerű ételnek elkészítése nem kívánt sok időt; így az, akinek ez volt éppen a feladata, a ház szinte minden gyakorlatát követte. A Testvérek kis lakásában minden ilyen hétköznapi, egyszerű és szegény volt. Ágyuk egy szalmazsákból és egy levelekkel, vagy szalmával megtöltött

³² Jean-Baptiste testvér nem tesz különbséget a legelső és a második ruha között. Az első fekete ruhát Guillard felügyelő jelentése írja le, 1822 tavaszán (OME, doc. 19 [3], 73. old.).

³³ François Testvér egy füzetben (No 8, 15.) a bűnvallomást 6 órakor említi, fél hétkor pedig az imaórát.

³⁴ François Testvér felidézi azokat a különféle helyeket, ahol minden évben lelkigyakorlatát végezte: 1820-ban az 1. emeleti a kis kápolnában (AFM, carnet No 1).

³⁵ Ld. az 1826-os ígéret szövegének formuláját OME, doc. 52, 137. oldalon, és FMS 1978, No 31, 412-414, és No 32 424-426. old..

párnából, durva vászonlepedőkből, és egy, vagy két takaróból állt, aminek minősége a többi dolgukhoz volt hasonló.

Az így megszervezett közösség új formát öltött; a Testvérek csendje és összeszedettsége, jámborsága és szerénysége, a közöttük uralkodó egység és szeretet az első keresztények életére emlékeztetett, és azt idézte fel.³⁶ A vezető Testvér méltónak mutatkozott az iránta tanúsított bizalomra, és okosan, buzgón, szelíden és határozottan töltötte be hivatalát. Állandóan a Testvérek élén állt, ő volt az első mindenben, és mindenütt példát mutatott a szabályok betartására, a jámborságra és minden szerzetesi erényre. Minden héten buzdítást tartott a Testvéreknek szent állapotuk feladatairól, vagy arról, hogy hogyan lehet legyőzni a vétkeket, különösen az uralkodó szenvedélyt, és gyakorolni az erényt. Tanításai, melyekre gondosan felkészült, tüzesek, általában nagyon lendületesek, de mindig egyszerűek, és gyakorlatiasak voltak. A Testvérek mind nagy figyelemmel hallgatták: buzgón valósították meg, erényeik gyakorlására, és hibáik kijavítására. Egyébként, bár a vezető Testvér jóságos volt, nem hízelgett nekik, és amikor feladataiktól eltértek, akkor okosan és szeretettel tudott elégtételt kiszabni rájuk, ami összefüggésben állt elkövetett hibájukkal. A vezető Testvéren kívül mindegyikük választott egy Testvért, aki hibáikra figyelmeztette őket. A szeretetnek és alázatnak ezt a cselekedetét mindkét részről nagyon egyszerűen és őszintén gyakorolták. Jean-Marie Testvér az egyik legfiatalabbat választotta mesteréül, és mélységes alázatát kifejező szavakkal könyörgött hozzá, hogy szeretetből gondosan figyelmeztesse őt minden alkalommal, amikor elmulasztja feladatát. Kis idő múlva azonban, amikor látta, hogy ez a fiatal Testvér nem figyelmeztette őt úgy, mint ahogy saját véleménye szerint megérdemelte volna, és nem szólt neki úgy, ahogy szerette volna, engedélyt kért tőle, hogy másik mestert választhasson.

M. Champagnat gyakran meglátogatta gyermekeit, és minden szabadidejét velük töltötte. Minden nap olvasásórát tartott nekik; s miközben olvasni tanította őket, megragadta a szöveg által nyújtott alkalmakat, hogy elgondolkodjanak azon, és eljussanak Isten szeretetére, a bűn elkerülésére, és az erény gyakorlására. Amikor egyszer a rekreáció alatt jött hozzájuk, és észrevette, hogy kissé hangosan beszélnek, és kicsit nagy zajt csapnak, ezt mondta nekik: „Barátaim, a rekreációtok túl hangos; kicsit olyanok, mint a világi emberek szórakozásai. Ha szerzetesek akartok lenni, a pihenőidőt is úgy kell töltenetek, és mindenben úgy kell viselkednetek, mint a szerzeteseknek. Mária Kistestvéreinek oda kell figyelniük arra, hogy minden tettükben Anyjukat kövessék. A Szent Szűz pedig mindig szerény és összeszedett volt, még felüdülése idején is, amikor saját természetéről gondoskodott.” Ez az atyai figyelmeztetés teljes egészében megtette hatását; a Testvérek, akik mást sem tettek, mint elhagyták a világot, de akik ezt a hibájukat nem vették észre, miután figyelmeztették őket, alázattal és hálával fogadták az intést; attól kezdve olyan jól betartották, hogy soha többé nem adtak alkalmat arra, hogy megismétlődjön. Csodálatos volt az a jó légkör, jószándék, az a buzgóság, amivel a szabályzatot megtartották; mindegyikük Isten iránti szeretetből és az

³⁶ ApCsel 4,32.

erényben való előrehaladás iránti vágyból élte meg. Egyetlen pontot volt nehéz betartaniuk, és ez fájt nekik, ha elmulasztották, ez pedig az ébresztő volt. Mivel nagyon szegények voltak, és nem tudtak beszerezni ébresztőórát, olykor előfordult, hogy vagy kora hajnalban keltek, vagy túl későn. Előadták ezt a fájdalmukat Champagnat Atyának, aki, hogy ezt a kellemetlenséget elhárítsa, egy harangot állíttatott a ház elé; s egy vashuzal segítségével, ami összekötötte a Testvérek otthona és a plébánia közötti néhány száz méteres távolságot, és az ő szobájában végződött, minden reggel, pontosan öt órakor, ő maga harangozott ébresztőt.